

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Tertia, An sola cordis contritione possit peccatum deleri? Sic: vbi facultas
confitendi non suppetit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

no breuiter. Causa. Post incidentes que-
stiones pponit hic magister tertia questione
in lya qserit an sola cordis contritione
sufficit operis satisfactio, et ois confessione
omittat peccatu? Et ad hac questionem in-

solito mote per tra-
ctari, occasione cau-
tractari de penitē-
tia plūcū inter scri-
pturas diuidentio
disposit. Allegat
autem gratia. in
hac questione vel di-
funtione prima al-
ternatim p vtraq;
parte: et tandem
ipfam insoluā di-
mittit, vt arbitrio
pudū lectoris ter-
minet. In hac igitur
distinctione tracta-
tur an sola cor-
dis contritione di-
mittatur peccata.

Tractatus de pe-
nitentia.

Quæstio. iij.

Is breuiter
decurrit in q
bus extra ne
gocij sine ali
quarulum
euagari su-
mus: ad ppo-
sire cause tertia questione per-
tractandam qua querit.

Distinctio. I.

Et potest dici q sic dei gratia interueniente: necessaria tam-
en est pothca ois confessio, et operis satisfactio si fieri
possit. alioquin peccat mortaliter ex contemptu qui hoc
nō facit. In secūda querit an charitas semel habita pos-
sit amitti, vel non. In tertia tractatur vtrum penitentia
sisteranda. In quarta an peccata dimissa redeant. In
quinta que sint consideranda circa penitentiā imponen-
dam. In sexta tractat cui faciēda sit confessio. In septi-
ma an penitentia timore mortis accepta sit vtilis. Primo
ergo probat q sola contritione peccata dimittantur. Et
ad hoc inducit sequen. ca.

Aliquantulum. Quia formauit quasdam incidentes
questiones, et soluit.

Trū. hec dist. pot diuidi in. ij. partes. Quarū
prima subdividitur in septē partes. In prima pe-
bat q in sola cordis contritione dimittuntur peccata. et
hoc fm Joā. de fan. Et pbat per. v. ca. p q ad ca. lca. si
quis non dicat. vniuersū scā pars huius prime partis.
Tertia prime partis ibi: Contra. Quarta prime partis
ibi: Facta. Quinta prime partis ibi: Cogitatio. Sexta
prime partis ibi: Et concilio. Septima prime partis ibi:
hoc idem. Jo. de fan.

Utrum. Quia mentionem fecerat gra. de penitenti-
a. s. e. q. iij. admonere. ideo hic tractat de ea. Uel ita.
Cum matrimoniu sit principaliter sacramētum laicorū,
licet in minoribus ordinibus licite ptraheatur: q tamē lai-
cos solēnis penitentia debet imponi: vt. l. dist. confirman-
dum. ideo hic tractatum inserit de ea post tractatū ma-
trimoniū. cū iij. dist. sit sacramētū. Nā in veteri testa. ince-
pit etiā ab Adā. vt. i. ca. serpēs. Uidendū est ergo qd sit
ipā. et vnde dicatur. et que sit satisfactio: que attenditur
in ea que sint necessaria. et de modo agendi in isto tracta-
tu. Et quid sit ipā. habet. i. dist. iij. penitentia. Dicit enī
iij. instantum. Quid sit satisfactio. habet. i. dist. iij. satisf-
factio. Attenduntur autem in ea septem. persona siue
dignitates. s. iij. dist. non cogantur. Causa: vt. xxxij. q.
v. excommunicator. Itē locus. tempus. qualitas. et quā-
titas. i. dist. in. v. consideret. Itē euentus: vt. v. q. i. illa.
In penitentiā tria sunt necessaria. i. cordis contritio. ois cō-
fessio. et operis satisfactio. i. dist. iij. perfecta. Sed tamē cū
facultas non suppetit sufficit cordis contritio. arg. v. dist.

sim. huc. Modus agēdi talis est. In pma dist. tractatur de
an sola cordis contritio debeat peccatum. vel confessio possit
contritionem. Bāz. dicit q sola cordis contritio non debeat leantur
peccati vbi copia sacerdoti habeat. ar. i. e. ca. vi. et in hoc sola cō-
videt. s. declinare inducēdo. c. illud. vlt. iij. in precedent. trōde.

Utrum sola
cordis contri-
tione. et secre-
ta satisfactio
ne absq; ois
confessione qd
possit deo sa-
tisfacere) redeamus. Sunt
enim qui dicunt quemlibet cri-
minis veniam sine confessione
facta ecclesie, et sacerdotali iu-
dicio posse promereri.

Item illud Ambrosij super
Lucam.

attribuēda esse. q est causa cause. Alij dicūt pntā p ptra-
tione dimitti q ad culpam. no quo ad penā: vt in glo. i. ca. ne tra-
vius. Terti dicit conditionale fieri remissione per con-
tritionem. s. i. ca. dist. tractat an charitas semel habi-
ta possit amitti. In tertia an penitentiā reiterari possit. In tuncio-
quarta an peccata semel dimissa redeant. In quinta qd nec cō-
modus debeat obseruari in imponēda ea. et accipiēda. tunc.
In sexta cui quis debeat confiteri. In septima an penitē-
tia timore mortis accepta sit fructuosa. s. dco autem in
septē dist. hic tractatū dimisit. qz septenarij numerj per-
fectus est: arg. xxxij. q. i. nuptie. in fi.

Secreta. vng sola cordis contritio debeat pntā: vt. i.
ca. magna. s. pena debet: vt. l. dist. si qd ppostera. Et hoc
verū est si pfectio nō pntā cū adhiberi pōt: alio pnum
pntā ipuā. i. e. di. agere. imo pntā nō est si pntā pntā
nū: vt. xxxij. q. i. e. vii. de pte. dist. iij. nō dubio.

Sunt autē negat. Dicunt enī q sicut tribus mo-
dis deū offendimj. i. corde. ore. et opere. ita tribus modis ei
satisfaciēdū est. i. dist. iij. pfecta. Unde dicit tria hec esse
se necessaria: cordis contritione. ois confessione. et operis sa-
tisfactione. Authortates autē q dicūt peccatū dimitti so-
la cordis contritione. asserūt ipsi intelligēdas esse cū articu-
lus necessitatis excludit ois confessionem. s. cum aliquis
contemnit et morte puenitur. vel aliquo alio iusto im-
pedimēto hoc facere impeditur. Alij dicūt. inter quos
est p. māducatos. conditionale fieri remissione per cordis
contritione. i. dist. iij. sane cauedū. v. dicit sola cordis contri-
tione peccatū dimitti adultū cuiuslibet. i. e. magna. si qd cō-
teritur et pponit ab alijs abstinere et illud pntā. et de illo
satisfacere fm iudiciū ecclesie. est nūq; sequatur ois
confessio: et vel operis satisfactio: peccatū tamen iam di-
missum nō redit. s. peccat mortali si potest iuxta pceptum
ecclesie pntā et opere satisfacere. et non satisfaci-
argu. i. de consecra. dist. iij. non dubio. Authortates q
dicūt sine confessione et operis satisfactio peccatum
non dimitti. intelliguntur de interioi confessione. que est
recognitio peccati vel ppositum costendi. vel gratia
qua sic homo disponitur vt recognoscat peccatū suum.
et velit pntā si locj et tēp; affuerit. et de interioi satisf-
tione que est interioi dolor et amaritudo anime: de qua
habet. i. dist. iij. et. i. ca. s. hie authortatibus. dic
tem agitur de exteriori: quia ipā necessaria est si ad-